Luceafărul ★ 1967

Ileana Mălăncioiu

Pasărea tăiată

Luceafărul ★ 1967

Vigneta copertei de ECATERINA DRAGANOVICI

Ileana Mălăncioiu

Pasărea tăiată

Editura tineretului

PREFAȚĂ

Poezia pe care o semnează Ileana Mălăncioiu se arată a fi prizoniera profitoare a unei vîrste sufletești și biologice și, deopotrivă, a unui univers geografic : zona indeterminată în care copilăria trece în adolescență și peisajul agrest. Dar. în loc să ajungă — așa cum ar fi firesc — la o bucolică senină și convențională, în loc să stabilească coordonatele unei Arcadii autohtone, tînăra poetă preferă să construiască situații dramatice, să surprindă mișcările elementare ale unor ființe de o puternică vitalitate (sturionii, broaștele, berbecii, cioica, boii etc.), cu un simț rece al detaliului, dar și cu o ritmică ascunsă a faptelor descrise, care fac din aceste scene jocuri ale destinului, hieroglife ale existenței simple. Se creează cititorului impresia de curiozitate și cruzime copilărească, abia estompată de o feminitate care nu pare să aibă curajul de a ieși prea mult la iveală. Poezia Ilenei Mălăncioiu e bogată în scene tari, dinamice, decupate parcă pentru a indica unele din liniile de forță ale existenței primitive, și, de aceea — de o anumită virilitate : poeta își mînă boii pe un drum nedefinit — simbol al vieții — și face popas la potcovărie, unde gestul de tandrețe față de animale are ceva bărbătos :

Le iau pe rînd picioarele în brațe
Și îi apăs cu palma pe copite

Să ştiu pe care parte-au şchiopătat
Şi să le-acopăr oasele tocite.

(„Drum“)

Cu o percepţie deosebită, ea urmăreşte migraţia sturionilor pînă dincolo de izvoare, în pereţii de cremene ai muntelui, înregistrînd fenomene ciudate.

Şi piatra creşte,
De parcă muntele ar respira
Adînc prin branhiile unui peşte.

(„Sturionii“)

Ca băieţii de la ţară, ea fură puii de păsări din scorburi şi-i poartă în sîn :

Nu pot să-i las în alta la-ntîmplare,
Mă tem de şerpi la fel ca mai de mult
Şi umblu peste tot cu ei în sîn
Şi-au mai crescut şi cîntă şi-i ascult.

(„Puii din scorburi“)

Chiar întîlnirea cu iubitul e văzută ca o repetare a unei scene de „galanterie“ rurală în care băiatul, răutăcios, striveşte ouăle de cioară între degetele copilelor („Te aştept“). Afirmarea unui caracter feminin de o structură aparte e flagrantă în „Rugă“, unde fata refuză ajutorul băiatului — Făt-Frumos, preferînd farmecele supraumane ale adversarului lui :

O, toate fetele acelea din poveste
Care de teamă v-au urmat mereu
Cînd e atît de simplu şi de omeneşte
Să-ncerci o dată să iubeşti un zmeu !

Scenele de la ţară, asupra cărora se opreşte poeta, sînt acelea în care forţa virilă se manifestă din plin : cosaşii îşi bat coasele, tăietorii de lemne defrişează coastele dealurilor, aşteptarea de la moară, bătaia berbecilor etc. Ceea ce ridică toate aceste scene la nivelul unei poezii interesante şi autentice, scăldarea lor într-o atmosferă densă de eresuri, înscrierea lor în gesticulaţia ancestrală a unor datini : poeta îşi lasă găleata plină în drumul mirilor, ca să le aducă noroc („Nunta"), sau consultă — ca un augur — zborul buburuzei, pentru a afla unde se va mărita („Vîrstă") ; femeile de mineri întreţin cu bărbaţii lor un dialog la distanţă, de o elementaritate cosmică :

Femeile şi le-au lăsat în cîmp
Şi atunci cînd vor să ştie unde sînt
Şi, dacă timpu-i bun, s-au înţeles
Să-şi bată unul altuia-n pămînt.

(„Înţelegere")

Poeta se simte „urmărită" de şesul din Vlaşca şi de „neliniştea" lui („Întoarcere"), după cum se simte invadată de duhul strămoşilor :

Se subţiază oasele lui Negru-Vodă
În Argeş la Biserica Domnească...
I se preface trupul mort în suflet
Şi intră-n noi să nu se risipească.

(„Negru-Vodă")

Vrînd să deschidă anumite taine cu ajutorul cuvintelor, ea se-nfioară, deoarece : *...de partea cealaltă a vorbei / îşi lipise urechea un ins* („Poarta fără chei") ; tot

aşa se-nfioară de bogăţia de cîntec a realităţii înconjurătoare : *Parcă m-aş fi temut să rup o frunză / Şi am cîntat dintr-un copac întreg („Vis").*

Toate aceste mişcări, toată această gesticulaţie în care intră oameni, animale şi vegetale se desfăşoară ritualic, în zarea tremurătoare a unor eresuri vechi, şi au o finalitate magică. Întrepătrunderea regnurilor, a organicului şi anorganicului dă acestui univers o coloratură uşor panteistă. Realitatea e secţionată de basm şi legendă (a se citi „Datorie", „Ondina", „Dumbrava minunată", „Atunci a venit Doja", „Mărturisire"), viaţa pare o zonă de interferenţă a realului cu miticul, unul din capetele ei fiind prins în vis şi copilărie, iar jocurile candide ale acestor vîrste fragede şi miraculoase au ceva de exorcism vrăjitoresc („Pasărea tăiată"). Din cînd în cînd, cîte o imagine de mare puritate scapă din această zare colcăind de taine şi instincte, şi sună ca un cristal atins cu degetul îndoit : *Iar penele atinse-ncep să-i cadă / Ca un polen ce-ncearcă să se verse / În flori de pe un fluture imens / Ce cîntă pe sub aripile şterse* („Prinsă"), sau : *Cînt pe inimă ca pe-o frunză de fag, / Stau oamenii-n drum să m-audă cum cînt, / Se uită unii la alţii tăcuţi. / Şi se-ntreabă ce pasăre sînt* („Vis").

Prizonieră a vîrstei incerte cînd *„soseşte dragostea la ochi legată"* („Sfîrşitul copilăriei"), poeta atinge pragul de sus al cîntecului ei în elegia erotică „Au să rămînă plopii" :

Nu mă cunosc decît atunci cînd plîng
Ştergîndu-mi lacrimile pe furiş
Şi încercînd cu greu să te ascult
De parcă-mi şade inima piezis
De teamă că mă-ndepărtez prea mult.

Sîntem ca malurile unui rîu
Pe care apa veşnic le desparte
Şi le uneşte strîns fără să vrea
Copiii dau cu pietre din fiecare parte
Şi pietrele alunecă în ea.

Nimic nu arată că tînăra poetă (născută la 23 ianuarie 1940, în raionul Muscel) ar fi evadat sufleteşte din peisajul şi zariştea spirituală a satului, că e studentă în filozofie : întreaga ei fiinţă şi-a păstrat vibraţia puternică a copilăriei, cruditatea impresiilor prime şi mitologia aburoasă a unui tărîm ascuns, care respiră prin lucrările şi fiinţele plaiului natal.

ŞTEFAN AUG. DOINAŞ

DRUM

Mă-ndrept pe drumu-ntunecat anume
Să nu-mi văd boii tineri şchiopătînd ;
Le-au intrat potcoavele-n copite,
Şi se tem s-atingă de pămînt.

Din cînd în cînd îmi îngenunche-n jug
Şi fiindcă n-am tărie să-i îndemn,
Se uită blînzi şi se ridică singuri
Şi pleacă amîndoi ca la un semn.

Şi doar la miezul nopţii îi opresc,
Dejug pentru o vreme şi rămîn,
Lătrată de toţi cîinii mahalalei,
La poarta potcovarului bătrîn.

Le iau pe rînd picioarele în braţe
Şi îi apăs cu palma pe copite
Să ştiu pe care parte-au şchiopătat
Şi să le-acopăr oasele tocite.

Bătrînul trece cuiele prin foc,
Le potriveşte bine şi le bate,
Şi cînd se strîmbă şi ajung în carne
Le scoate înapoi însîngerate.

Apoi le-ndreaptă şi le bate iar
Mă-ntreabă unde merg şi cine sînt
Şi ca să ştie de-am să pot ajunge
Îi pune să se sprijine-n pămînt.

M-ajută să-i înjug şi să-i pornesc
La început încet şi şchiopătînd
Şi cîinii ne mai latră o vreme şi ne lasă
Şi rănile se vindecă mergînd.

STURIONII

Urcă sturionii la izvoare...
Ce limpede e apa care-i petrece,
Şi cum le cresc înotătoarele în ea
Pînă se face rîul vîlcea !
Şi cum cresc mai departe înotătoarele,
Pînă le sprijină-n maluri să oprească izvoarele.

Trec sturionii de izvoare...
Intră în piatra seacă de după ape

Şi piatra creşte,
De parcă muntele ar respira
Adînc prin branhiile unui peşte.

Vin ploile prin stîncile roase,
Ca printr-un puternic schelet
Şi se vede din depărtare
Cum îşi desfac ei trupul dinadins
Să li se scurgă icrele în mare.

Nu vă-ngroziţi cînd pietrele trosnesc
Şi dacă vi se rup de sub picioare
Ca oasele de peşte călcate din greşeală,
Să ştiţi că vă aflaţi lîngă izvoare.

Beţi apele acestea cu icre cu tot,
Să simţiţi cum vă urcă sturionii prin trup —
E un loc unde sîngele nu-i mai încape —
Cînd le-or ţîşni înotătoarele prin voi
Vă veţi putea împotrivi oricăror ape.

BERBECII

Iar mi se-mpung berbecii la răscruce
Şi iar nu ştiu pe unde voi mai trece
Şi stau în drum uitîndu-mă la ei
Şi-aştept să bată unul şi să plece.

Au coarnele la fel de răsucite,
Le potrivesc din ochi şi le măsoară,
Se-ndepărtează şi se prind în ele
Şi le trosnesc şi uită să-i mai doară.

Se dau în lături turmele supuse,
Doar noatinii se-apropie şi ei,
Îşi răcoresc cornițele-n pămînt
Şi-ncep să le măsoare între miei.

Copiii satului s-au adunat
În jurul lor şi stau proptiți în bîtă
Şi cînd ai crede că-ncetează lupta
I-apropie din nou şi-i întărîtă.

Eu am plecat din munte prea devreme
Şi mi-au amestecat pe drumul lung
De bună voie turmele în suflet
Să-i vadă şi să rîdă cînd se-mpung.

PUII DIN SCORBURI

Caut cuiburi cu băieţii prin scorburi
Îngropîndu-mi mîna pînă la umăr în putregaiul gălbui
Înspăimîntată cînd o pasăre întîrziată
Se zbate între mine şi-ntre pui.

Îi simt ciocul şi ghearele umblîndu-mi prin carne,
O prind de-o aripă şi-ncerc s-o scot
Şi-mi scapă şi mă lasă cu penele în mînă
Cînd am ieşit din scorbură pînă la cot.

Îmi opresc sîngele cu frunză de salcie şi cu pămînt,
Iau puii orbi în mînă şi-i sărut
Şi-aş vrea să-i pun la loc dar nu mai pot,
Că parcă scorbura-ntre timp a mai crescut.

Mi-i pun în sîn o vreme şi ocolesc grădina
Fără să ştiu de ce cu capu-n jos
Şi cînd aş vrea din nou să-i pun la loc
Nu ştiu din care salcie i-am scos.

Nu pot să-i las în alta la-ntîmplare,
Mă tem de şerpi la fel ca mai de mult
Şi umblu peste tot cu ei în sîn
Şi-au mai crescut şi cîntă şi-i ascult.

ÎNTOARCERE

Caut făina răspîndită-anume
Să-mi ştie dorul drumul înapoi
Mi-a pocnit sub ploaie felinarul
Şi mă luminează iarăşi piatra
Scăpărată în copitele de boi.
Scîrţîitul roţilor încurcă
Barba tatei sprijinită-n piept,
Juncii aplecaţi sub greutate
Se împleticesc pe drumul drept.

Fulgerul a înroşit resteul
Şi le arde blana de la gît
Biciul s-a-nnodat în crucea nopţii,
Dar ei fug de drag şi de urît.
Tunetul îmi zguduie căruţa,
Porumbelul priponit se zbate
Şi rupîndu-şi sfoara-nsîngerată
Zboară iar cu coviltiru-n spate.
Parc-am luat neliniştea din Vlaşca
Pentr-un coş de mere burduşite
S-o ascund în casa părintească
Şi de zece ani cîţi sînt de-atunci
Umblă şesul să mă urmărească.

NUNTA

Mi-am lăsat în drum găleata plină
Să le poarte mirilor noroc
Chiuitul lumii mă-nfioară
Parcă mi-a luat găleata foc.

Stau ascunsă după stîlpul porții
Și mă uit printre uluci la nuntă
Mirele e blond, mireasa mică,
Soacra guralivă și căruntă.

Lăutarii, obosiţi şi negri,
Zic un cîntec nou de la oraş
Şi-şi lipesc pe frunţile-ncreţite
Ultimul bacşiş luat de la naş.

Eu aştept să treacă lumea toată
Şi ea trece fără să mă ştie
Vîntul mi-a zburat de pe găleată,
Fără veste, banii de hîrtie.

SFÎRŞITUL COPILĂRIEI

Copilăria marginea de joc
şi-o strînge între amintiri fugare ;
doar luna ca o piatră norocoasă
de sub pămîntul umezit răsare
în pătrăţelele şotronului uitat.

E prea masivă luna pentru joc,
aş despica-o-n uliţă la noi,
dar mi-a rămas c-o zi rochiţa mică
şi mi-ar străfulgera genunchii goi.

De-a baba-oarba ne jucăm acum,
soseşte dragostea la ochi legată,
mă prinde sprijinind al nopţii zid,
c-o sărutare ochii mi-i închid
şi trec apoi cu braţele deschise
peste şotron în joaca mea nebună
de parcă am alunecat pe lună.

PRIMĂVARA

Mugurii altoiţi se prind în pomi sălbatic,
Prundişul abureşte şi se îneacă-n rîu,
Căldura din pămînt s-a scurs în sevă
Şi s-au topit zăpezile de grîu.

Am scos din lutul aspru mlădiţele de viţă
Şi vrăbiile zboară din ele rînd pe rînd
Ca nişte frunze care s-au prefăcut că-s moarte
Şi au hrănit tulpinele cîntînd.

TE AŞTEPT

Era un loc tăcut cu paie lungi şi drepte
Le înfigeam cu grijă prin ouăle de cioară,
Le învîrteam în mînă şi se cloceau la soare
Şi parcă păzeam puii din ele să nu moară,

Şi-i învăţam să zboare pîn-a ieşi din ou...
Era un loc în care ascunsă de părinţi
Nu mă temeam decît că vin băieţii
Să-mi spargă-n palme cojile fierbinţi.

Poate c-aveai şi tu un loc al tău
Unde-alergai pe-atuncea ştrengăreşte,
S-apropii alte palme şi să rîzi
Cînd oul spart se scurge printre deşte.

Şi poate mîinile acelea mici
Murdare de albuş te-au prins cu greu,
Te-au însemnat atunci fără să ştii
Şi am crezut că semnul e al meu.

Că azi te-aştept în locul odată liniştit
Şi ciorile ce zboară parcă se-ntorc în ou
Să-mi învîrtească paiul înfipt pe lîngă ele.
Să vii şi să-mi strîngi mîinile din nou.

VÎRSTA

Îmi umblă buburuza pe degetele-ntinse
Săltînd din cînd în cînd din aripioare,
Şi legănîndu-şi iarăşi paşii mici,
De parcă încă n-a-nvăţat să zboare.

O-ntorc din drum cu mîna mea cealaltă
Şi tot cu ea o-adăpostesc de vînt
Şi cînd îşi umflă aripile iar,
Am grijă să nu zboare spre pămînt.

Mi-am îndreptat după un loc anume
Şi după mersul ei descumpănit
Şi sufletul şi mîna-n care-o ţin
Şi-aştept să-mi spună unde mă mărit.

Dar ea se uită-n jur înspăimîntată
Şi nu poate să înţeleagă cum
Am prins-o, şi nu-i cer decît să zboare,
La fel cum a zburat pînă acum.

Închid o clipă ochii să uite c-o pîndesc
Sperînd că poate-aşa îmi va răspunde
Şi simt cum îşi ia zborul de pe mînă
Şi ştiu că mă mărit, dar nu ştiu unde...

RUGA

Mă rog de tine, băiat curajos,
Încercat pe zidul morţii în bîlciul copilăriei,
Nu umbla să mă smulgi de la zmeul cu şapte capete
Ca să cîştigi o parte-a-mpărăţiei.

Eu am venit de bună voie aici,
Am şters vatra-mpăienjenită.
Am frămîntat de două ori pămîntul
Şi am umplut cuptoarele cu pită.

Apoi am rupt-o ţărăneşte pe ştergar
Să iasă aburi calzi şi i-a simţit din depărtări
Şi-n locul buzduganului vuia ca uraganul
Mirosul tras pe cele paişpe nări.

Îl aşteptam să aflu gustul pîinii
Şi numai după bătaia inimii am înţeles că e bună
Că pînă la piept era îngropat în pămînt
Şi de la umeri în lună.

O, toate fetele acelea din poveste
Care de teamă v-au urmat mereu
Cînd e atît de simplu şi de omeneşte
Să-ncerci o dată să iubeşti un zmeu!

COSAŞII

Bat cosaşii coasele
Şi guşterii fug speriaţi
Să se ascundă-n ulcior sau în fîn.
În ulcior,
Dar ulciorul e astupat cu frunză de nuc,
În fîn,
Dar fînul îi arde,
De parcă gresia n-a fost muiată în apă,
Ci în soare topit sau în vin
Şi guşterii aleargă înnebuniţi
Fără să ştie unde se duc şi de unde vin.

Bat cosaşii coasele
La umbra nucului de lîngă drum
Şi umbra fuge speriată,
Numai copacul şade-nverzit
Că nu poate s-alerge şi el,
Dar ciocanul şi coasa rămîn de oţel
Şi cosaşii de piatră.

Bat cosaşii coasele
Se-aude-n sat ca un cîntec de vreme bună,
Fetele vin cu bucate şi ţuică de prună,
Ca sărutatul pe neaşteptate vin
Şi-ntind sub nuc prosoapele de in,
Pe locul netezit de guşteri le întind,
De parcă guşterii le-nlocuiseră pînă acum.

Mănîncă-n iarbă lîngă drum cosaşii
C-o poftă care pare că vine dintr-un mit
În care le-au dorit-o toţi drumeţii
Ce drumu-acesta l-au bătătorit.
Apoi adorm o vreme pe cărare
Şi guşterii le trec prin răsuflare.

PORUMBII

Stau iarăşi pe grămada de ştiuleţi,
Şi caut prin mătase boabe roşii.
Şi boabele se-ngălbenesc de lună
Parcă mi-adoarme cineva cocoşii...

Ştiuleţii cruzi i-am rupt pe jumătate
Şi tuciul plin l-am învelit cu foi,
Dar foile s-au subţiat de foc
Şi luna mi-a uscat porumbii goi.

I-am scos din aburi presăraţi cu sare
Şi i-am frecat în mîini să fie buni
Şi mi-am oprit fără să ştiu sămînţă
Din tuciul care-a curs peste tăciuni.

Mătasea veştejită e încinsă,
Îmi arde podul palmei cînd o ating,
Parcă porumbii mi-au crescut fierbînd
De-un foc pe care n-am putut să-l sting.

LA MOARĂ

Stăm la rînd la moara dintre munţi,
Unii sus pe boabe, alţii pe proţap,
Şi din cînd în cînd ne schimbăm locul
Să nu amorţim cu noaptea-n cap.

Mulţi sîntem cîţi saci avem în sănii,
Am trecut prin miezul nopţii plaiul
Fiecare după sacul lui
Să nu-i schimbe cineva mălaiul

Roata morii stă înţepenită,
Rîul îngheţat trosneşte-n vînt,
Boii i-am legat de stîlpii porţii
Şi aştept să-i scoată din pămînt.

Gerul se aspreşte şi le-ngheaţă botul,
Întunericul e neclintit,
Parc-a mers şi timpul după roata morii
Şi la miezul nopţii s-a oprit.

Mă agăţ de spiţele-ngheţate
Să pornească roata să se facă zi
Şi se subţiază şi mă tem că lemnul
Măcinat de ape va pieri.

MĂRTURISIRE

Nu-mi amintesc decît că am intrat într-o pădure,
Iar o zeiţă tînără aduna zilele de la noi
Şi re-nsemna pe-un copac după lumina din ochi
Ca la plecare să ni le dea înapoi.

Şi n-am aflat dacă zeiţa a fost de vină
Sau copacul a ars de lumină,
Dar ştiu că semnele ni s-au amestecat
Şi-am luat şapte zile din viaţa unui bărbat.

Şi fiindcă mă temeam de mînia zeiţei
M-am furişat într-una dintre ele
Să văd dacă omul acela umblă cu viaţa-ntreruptă
Ori şi-a pus în loc zilele mele.

Mărturisesc că l-am văzut trăind
Şi că zeiţa însăşi a fost o clipă fericită
Că după acest amestec de semne şi de vieţi
Ştia că va scăpa nepedepsită.

Apoi ne-a-nconjurat îndurerată
De parcă se temea că nu vom reuşi
Să intrăm înapoi în vieţile noastre.
Şi după şapte zile vom muri.

VIS

Se făcea că eram într-un spital necunoscut,
Iar doctorul cel mare venise prea tîrziu
Şi n-avusese cînd să mă adoarmă
Şi îmi tăiase inima pe viu.

Apoi îmi spusese că este mai bine aşa,
Că semnul mi-l făcuse cît a putut de mic
Şi că-mi pusese-o inimă mai liniştită,
Ca după şapte zile să pot să mă ridic.

Dar trebuia să număr singură zilele-acelea
Şi uitasem să număr şi n-avea cine să mă-nveţe
Şi credeam că nu poate să treacă nici una
Ci doar se schimbă pe mai multe feţe.

Şi se făcea că nu puteam să plec
Cu inima schimbată şi rana vindecată
Că nu ştiam c-au trecut cele şapte zile
Şi nu se mai întorc niciodată.

ÎNŢELEGERE

Am stat prea multă vreme-ntre pluguri
Şi cînd cărbunii aspri se înclină
Tot cred că ară cineva deasupra
Şi brazdele din cîmp se scurg în mină.

Minerii mei au fost şi ei plugari
Şi aplecaţi pe lutul de sub stîncă
Aşteaptă să răsară pîinea bună
Ca dintr-o arătură mai adîncă.

Femeile şi le-au lăsat în cîmp
Şi-atunci cînd vor să ştie unde sînt
Şi dacă timpu-i bun, s-au înţeles
Să-şi bată unul altuia-n pămînt.

A PLOUAT LA MUNTE

A plouat la munte toată noaptea
Vine rîul ca un cal fără frîu,
Păstrăvii-mping în roata umflată de apă
Şi pietrele morii se macină-n grîu.

Frămîntaţi făina aceasta şi-o puneţi să crească,
Frîngeţi pe masă pîinile fierbinţi
Şi nu vă-nspăimîntaţi dacă va scăpăra
Cînd coaja groasă vă trosneşte-n dinţi.

Se va amesteca un gust de piatră şi lumină
Ca un potop în rîurile calme
Şi dacă apa v-ar părea prea lină
Voi aţi putea să măcinaţi în palme.

Dar întăriţi pămîntul cu seminţe,
A fost prea multă forţă încătuşată-n grîu
Şi pietrele tocite prinse-n vîrtejul lui
Împing în roata morii şi-n apele din rîu.

NEGRU-VODĂ

Se subţiază oasele lui Negru-Vodă
În Argeş la Biserica Domnească...
I se preface trupul mort în suflet
Şi intră-n noi să nu se risipească.

Şi sîngele de suflet îngroşat
Ca de pămînt începe să se facă ;
Parcă ne cade carnea de pe noi
Şi oasele din humă le îmbracă.

Un Negru-Vodă viu mi-apare-n faţă
Cu zece meşteri după el trecînd
Mă uit la ei prin sticla prăfuită
Şi-mi pipăi trupul cald şi mă-nspăimînt.

Cu piatră şi cu iarbă-amestecată
Mi se adună carnea în sfîrşit,
Mă sprijin în pămîntul plin de meşteri
Şi plec lăsînd mormîntul răscolit.

ATUNCI A VENIT DOJA

La naşterea pămîntului acesta ursitoarele
Au spus că-n el are să crească grîu
Şi că-mpăratul lui va fi acela
Ce va umbla cu secera la brîu.

Şi nu se ştie bine pentru ce
Dar coroana şi tronul ce-i fusese sortit
I-au fost ascunse chiar de la-nceput
Şi au rămas cu fierul înroşit.

Se ştie însă că s-a hotărît
Că nu se va încorona nici un secerător
Pînă cînd nu se va răci coroana
Pe capul unuia dintre ai lor.

Şi-atunci a venit Doja şi s-a urcat pe tron
Şi toţi au rămas muţi de-ndurerare
Că tîmplele-i erau înfierbîntate
Şi fierul roşu se-nroşa mai tare.

Şi doar cînd sîngele din el s-a stins
Şi s-a-nnegrit coroana şi tronul sub picior
Au început să murmure din nou
Şi să-l aştepte pe-mpăratul lor.

LÎNGĂ ROATA LUI HORIA

Lîngă roata lui Horia
Înmărmuriţi s-au adunat ai mei
Că s-a oprit din drum o roată
Şi drumul se-nvîrteşte-n jurul ei.

Eu din livada casei părinteşti
Am alergat pe drum ca în copilărie
Şi pomii au crescut în jurul meu
Ţărani încoronaţi pe glie.

Doamne, de ce mai umblă prin mine
Sufletul însîngerat
De parcă m-ai alcătuit acum
Din coasta zdrobită a unui bărbat ?

PASĂREA TĂIATĂ

lui *Ioanichie Olteanu*

M-au ascuns bătrînii după obicei
Să nu uit de frica pasării tăiate,
Şi ascult prin uşa încuiată
Cum se tăvăleşte şi se zbate.

Strîmb zăvorul şubrezit de vreme
Ca să uit ce-am auzit să scap
De această zbatere în care
Trupul mai aleargă după cap.

Şi tresar cînd ochii, împietrind de groază,
I se-ntorc pe dos ca să albească
Şi părînd că-s boabe de porumb
Alte păsări vin să-i ciugulească.

Iau c-o mînă capul, cu cealaltă restul
Şi le schimb cînd mi se pare greu
Pînă nu sînt moarte să mai stea legate
Cel puţin aşa, prin trupul meu.

Însă capul moare mai devreme
Ca şi cum n-a fost tăiată bine
Şi să nu se zbată trupul singur
Stau să treacă moartea-n el prin mine.

PRINSĂ

E linişte şi mi-a intrat în casă
O pasăre, prin geamurile sparte,
Şi-mi ciuguleşte pîinea de pe masă
Şi-apoi ar vrea să zboare mai departe.

Aud cîntînd încet şi mă apropii,
Încerc s-o prind şi-mi scapă printre deşte,
Se zbate-ntre pereţi la întîmplare
Şi se izbeşte-n geam şi se opreşte.

Se vede plopul tremurînd şi cerul
Şi stă pe geam cu aripa întinsă
Şi simte că de-aici va-ncepe zborul
Sau de aici are să fie prinsă.

Apoi îmi intră-n mîini fără să ştie
Şi se mai zbate-o vreme şi se lasă
Şi plopul din fereastră i se pare
Surpat cu toate păsările-n casă.

Iar penele atinse-ncep să-i cadă
Ca un polen ce-ncearcă să se verse
În flori de pe un fluture imens
Ce cîntă pe sub aripile şterse.

BROAŞTELE

Cîntă broaştele la Jurilovca,
Strînse-n lăzile din cherhana,
Un cîntec pe viaţă şi pe moarte ;
Cineva le taie pe din două,
Jumătate le cere pămîntul,
Jumătate ne vor rămîne nouă.

Jumătatea care-a cîntat va rămîne,
Cu gura-ncleştată şi ochii deschişi,

Ne vor căta o vreme fix şi neîndurător,
O zi de pescuit ne vor privi,
Numai cine-a luptat cu moartea o zi,
Ar mai putea citi în ochii lor.

Nu aruncaţi jumătăţile rămase, în lac,
Găsiţi-le un loc pe pămîntul uscat,
Cîntă broaştele la Jurilovca,
Un cîntec peste moarte cîntă,
Un cîntec biruitor,
Să nu se prindă vîslele în ochii lor.

POARTĂ FĂRĂ CHEI

Trec prin fața unei porți fără chei,
Bat cu inima-n fierul masiv,
Fierul tremură parcă de teama
Unui aspru răspuns decisiv.

Nu-mi spune nimeni să intru,
Nu-mi spune nimeni să plec,
Poate după poartă nu-i nimeni,
Sau poate așteaptă să trec.

Am încercat într-o zi să deschid,
Cu versuri ticluite dinadins,
Parcă de partea cealaltă a vorbei
Îşi lipise urechea un ins.

BÎLCI

Voci ruginite de pîlnii şi vreme,
Strigăt adus depărtărilor
Unde-i cupola zdrenţuită de vînt,
Unde mi-a vorbit zeiţa mărilor ?

Cineva mi-a răsucit lanţurile,
Am sfîşiat văzduhu-nspăimîntată
Şi am trecut ca roata norocului
Pe lîngă păpuşa de gips colorată.

Am ajuns la fluierul de pămînt,
Un papagal îmi prevesteşte sorţii
Şi un bărbat cu forţă în picioare
Se învîrteşte-abil pe zidul morţii.

Tiribombele mi-au închis ochii,
Zidul negru parcă se clatină
Doar în locul zeiţei stă luna
Ca o albă statuie de platină.

DUMBRAVA MINUNATĂ

Astăzi m-am rătăcit în pădure,
Prea mulţi copaci s-au strîns în preajma mea
Şi-am adormit într-o scorbură fără sfîrşit
Iluminată de lemnul din ea.

Sînt încă în drum spre bunici,
Aştept ca Lizuca înconjurată de zîne şi prichindei,
Dar bătrînii mei n-au ştiut c-am să vin
Şi trebuie să-i caut eu pe ei.

De lumină visez şi mă-ntorc de pe-o parte pe alta
Pîn-o să crape scorbura de zi să mă trezesc
Să văd bine muşchii crescuţi pe copacii mai mari
Şi să ştiu încotro să pornesc.

VIS

Cînt pe inimă ca pe-o frunză de fag,
Stau oamenii-n drum ca să m-audă cum cînt,
Se uită unii la alţii tăcuţi.
Şi se-ntreabă ce pasăre sînt.

E prea mult cîntec împrejurul nostru
L-ascult cu ei şi nu-l mai înţeleg.
Parcă m-aş fi temut să rup o frunză
Şi am cîntat dintr-un copac întreg.

M-A PRINS IARNA PE DRUM

M-a prins iarna pe drum şi e aspru pămîntul
Şi-mi lunecă boii şi drumul e lung,
Iar roata căruţei se-nvîrte pe loc
Şi nu ştiu nici cînd şi nici cum am s-ajung.

Din loc în loc, la porţi necunoscute,
Prietenii plecaţi la drum şi ei
Au presărat cenuşă pe gheaţa îngroşată
Şi vîntul suflă-n spuză şi se aprind scîntei.

5 — 493

Am mai trecut pe-aici şi altă dată
Şi roţile-ngheţate parcă-şi aduc aminte
Cum trebuie să meargă şi parcă înţeleg
Că doar rotirea asta mă poartă înainte.

Dar vine iarăşi drumul nins şi noaptea
Şi un drumeţ bătrîn care mă-nvaţă,
Ce mult m-ar ajuta acum să merg
Un lanţ legat pe roţile din faţă.

La ce poartă să bat ? Nu ştiu încă pe nimeni
Care să mă cunoască după boi
Şi să mă creadă c-am s-ajung cu bine
Şi c-am să vin cu lanţul înapoi.

ONDINA

Am cincisprezece ani ne-mpliniţi
şi n-am să-mbătrînesc niciodată,
Sînt ondină şi m-am născut într-un rîu din Carpaţi,
Numele celui pe care-l iubesc e Hans,
pe româneşte Ion,
Şi vin de bună voie să mă judecaţi.

Strîngeţi plasele aspre şi le puneţi pe mal
Şi bucuraţi-vă ca şi cum aţi învins,
Fie Crişul Repede rîul în care m-am întors,
Iar voi pescarii iscusiţi care m-au prins.

Primiţi-vă plata şi rămîneţi mai departe judecători,
Eu m-am născut din apă şi numai zeul apelor
mă pedepseşte,
Dar vin la voi în genunchi şi cu lacrimi în ochi
Şi îmi primesc pedeapsa omeneşte.

După toate legile voastre ar trebui să mor,
Am părăsit bărbatul pe care l-am urmat,
Dar zeul apelor porunceşte să moară Hans
Şi rîul strigă că m-a înşelat.

Nu peste mult ne vom aduce-aminte
De clipele cînd încă nu ne-am sărutat
Şi apele mă vor striga a treia oară,
Să mă întorc în ele ca semn că am uitat.

Nu peste mult va veni o femeie frumoasă,
Plîngînd îl va cuprinde cu braţele de gît,
Se va uita-mprejur şi va striga,
Înspăimîntată că l-am omorît.

Hans este primul om pe care l-am văzut,
Zeul apelor limpezi mi-e tată şi mamă mi-e marea,
Dar mă voi răzvrăti şi împotriva lor,
De nu-mi dau mie moartea, să nu-mi dea
nici uitarea.

Mă voi întoarce-n rîul în care m-am născut,
Din nou la cincisprezece ani ne-mpliniţi
Şi voi fi văduva lui credincioasă,
Iar voi pescarii ce mă urmăriţi.

DATORIE

Sînt datoare unui plop bătrîn
Care şi-a smuls frunza la plecarea ta,
Să nu-mi tremure în suflet pînă vii
Şi să cred o vreme că te pot uita.

Mă amenință cu ochii lui de muguri,
Prinşi pe ramuri ca nişte altoi,
Că din coaja ce-i strînsese-anume,
Au să crească frunzele-napoi.

Şi mă tem de trupul lui, de ochi,
Dar aştept în linişte tîrzie
Ca într-un regat de muguri, unde
M-ai lăsat pentru o datorie.

Şi nu ştiu dacă vei mai veni
Şi nu ştiu de ce dar mi se pare
Că după atîta vînt şi iarnă
Frunzele vor tremura mai tare.

AU SĂ RĂMÎNĂ PLOPII

Nu mă cunosc decît atunci cînd plîng
Ştergîndu-mi lacrimile pe furiş
Şi încercînd cu greu să te ascult
De parcă-mi şade inima pieziş
De teamă că mă-ndepărtez prea mult.

Sîntem ca malurile unui rîu
Pe care apa veşnic le desparte
Şi le uneşte strîns fără să vrea

Copiii dau cu pietre din fiecare parte
Şi pietrele alunecă în ea.

Cînd va seca izvorul, va fi un prund întins
Cu păsări ce se scaldă în nisip
Şi se izbesc în lespezile calde
Ne vom schimba la suflet şi la chip
Şi ne vom depărta ca să se scalde.

Din tot ce-a fost au să rămînă plopii
Pe marginile drumului pustiu
Cu frunza care tremură-aşteptînd,
Fără să ştie că e prea tîrziu,
Fără să ştie ce şi pînă cînd.

CIOICA

De două nopți aud cîntînd cioica
Și-aș vrea să dau cu piatra-n ea să fugă,
Dar am aflat că pasărea e sfîntă
Și nu se poate alunga cu pietre
Și nu se știe pentru cine cîntă.

Din cînd în cînd se duce și se-ntoarce
Din alte locuri de pe valea noastră
Și-aș vrea să știu ce s-a-ntîmplat cu ea.

Dar zboară în tăcere şi n-aud
Decît cînd vine iar pe casa mea.

Aprind lumina să mă ştie trează
Şi mă prefac un timp că n-o aud
Şi se preface-o vreme că mă lasă.
Dar ea a fost făcută ca să cînte,
De cîte ori coboară pe vreo casă.

'Nainte de-a se face zi adorm,
Visînd păduri şi drumuri neumblate
Şi-o ceaţă albă care mă desparte
De-aceste locuri unde vreau s-ajung
Şi pasărea îmi cîntă mai departe.

COPACII

Doborîm copacii puşi de noi pe munte,
De pe vremea cînd eram copii
Şi îşi frîng coroanele unii în alţii
Şi în stîncile golite peste zi.

Apoi ne-ndepărtăm înspăimîntaţi
Că ar putea să vină peste noi,
Şi le-adunăm coroanele căzute
Să nu şi le ridice înapoi.

Mustesc buştenii şi le crapă coaja
Şi cresc bureţi pe capetele lor
Şi ne-amintim că au avut coroană
Şi legea să şi-o poarte pînă mor.

Prînzim pe ei la marginea pădurii
Şi punem vitele să ni-i coboare
Şi cînd le pare drumul mai uşor
Li se rostogolesc peste picioare.

În urma lor răsar din nou copaci
Pe vechea rădăcină ce-a răscolit înaltul,
De-am fi doar călători prin locu-acesta
Am crede că s-au scos unul pe altul.

CUPRINS

Redactor responsabil : EUGENIA TUDOR
Tehnoredactor : ŞTEFANIA MIHAI

Dat la cules 19.06.1967. Bun de tipar 07.10.1967. Apărut 1967. Comanda nr. 8422. Tiraj 1640. Hîrtie off A de 80 g/m², 760×980/32. Coli editoriale 1,05. Coli de tipar 2,5. A. 8812. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—1.

Tiparul executat sub comanda nr. 493 la
Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918"
Str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97,
Bucureşti — Republica Socialistă România

ILEANA MĂLĂNCIOIU

S-a născut la 23 ianuarie 1940 în comuna Godeni, raionul Muscel.
A urmat şcoala medie în Cîmpulung, apoi şcoala tehnică financiară în Bucureşti, după care a lucrat 4 ani în regiunea Argeş.
În prezent este studentă în anul IV la Facultatea de filozofie din Bucureşti.
A debutat în martie 1965 în revista Luceafărul şi a fost premiată de aceeaşi revistă pentru poeziile publicate în 1966.

VIS

Cînt pe inimă ca pe-o frunză de fag,
Stau oamenii-n drum să m-audă cum cînt,
Se uită unii la alţii tăcuţi
Şi se întreabă ce pasăre sînt.

E prea mult cîntec împrejurul nostru
L-ascult cu ei şi nu-l mai înţeleg,
Parcă m-aş fi temut să rup o frunză
Şi am cîntat dintr-un copac întreg.